

Preferencje partyjne niezdecydowanych wyborców

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2022

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W ostatnim czasie w naszych comiesięcznych badaniach preferencji partyjnych Polaków ponad jedna piąta respondentów deklarujących swój pewny udział w wyborach twierdziła, że nie wie, na które ugrupowanie oddałaby swój głos (średnia w okresie od października 2021 do lutego 2022 wynosi 22%)¹. Dodatkowo od 3% do 5% zdeklarowanych uczestników wyborów odmawiało udzielenia odpowiedzi na pytanie o swoje sympatie partyjne. W sumie zatem w ciągu ostatnich pięciu miesięcy preferencje partyjne ponad jednej czwartej badanych zapowiadających, że na pewno uczestniczyliby w ewentualnych wyborach, pozostawały nieznane.

Kim są osoby, które w pytaniu o preferencje wyborcze wybierały odpowiedź „Trudno powiedzieć”?

Częściej były to kobiety (średnia z ostatnich pięciu miesięcy – 25%), niż mężczyźni (średnia 19%). Wyraźnie częściej sprecyzowanych sympatii partyjnych nie mają ludzie młodzi (od 18 do 24 roku życia – średnia w tym samym okresie 29%, od 25 do 34 roku życia – średnia 28%), w odróżnieniu od najstarszych, których poglądy polityczne są w wyraźnie większym stopniu ugruntowane (od 55 do 64 roku życia – średnia 19%, powyżej 64 roku życia – średnia 14%). Nieco większy odsetek osób o niesprecyzowanych sympatiach partyjnych mieszka na wsi (średnia 26%) i w małych miastach – do 20 tys. mieszkańców (25%), niż w dużych miastach (od 100 tys. do 500 tys. mieszkańców – średnia 19%) oraz największych aglomeracjach (powyżej 500 tys. mieszkańców – 17%). Poziom wykształcenia nie jest czynnikiem jakoś wyraźniej różnicującym częstość odpowiedzi „Trudno powiedzieć”. Rzadziej niesprecyzowane poglądy polityczne mają osoby dobrze zarabiające, szczególnie te o najwyższych dochodach *per capita* (średnia 16%), natomiast częściej – najmniej zarabiający (30%). Wyraźnie odsetek niezdecydowanych wyborców różnicują poglądy polityczne – najmniej jest ich wśród osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne (średnia – 10%), prawie dwa razy więcej wśród respondentów o poglądach lewicowych (średnia – 19%), jednak najczęściej nie wiedzą, na kogo głosować, wyborcy o poglądach centrowych (średnia – 31%), a przede wszystkim osoby nie umiejące określić swoich poglądów politycznych (4,9%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (382) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 31 stycznia do 10 lutego 2022 roku na próbie liczącej 1065 osób (w tym: 52,7% metodą CAPI, 30,3% – CATI i 17,0% – CAWI). Badanie zostało zrealizowane przed inwazją Rosji na Ukrainę.

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

Wśród wyborców wiedzących, na kogo głosować, nieco ponad jedna piąta mało lub w ogóle nie interesuje się polityką (22%), połowa (51%) interesuje się nią w średnim stopniu, zaś ponad jedna czwarta (27%) jest nią bardzo zainteresowana. Deklaracje te mogą służyć za punkt odniesienia dla analizy deklaracji pozostałych wyborców, a także respondentów niewybierających się na wybory. Zarówno wyborcy odmawiający odpowiedzi, jak i niezdecydowani w mniejszym stopniu interesują się polityką, niż osoby wiedzące, na kogo będą głosować – wśród tych pierwszych ponad jedna trzecia deklaruje nikłe lub żadne zainteresowanie polityką (36%), wśród niezdecydowanych polityką praktycznie nie interesuje się blisko połowa (46%). Można więc sądzić, że ich niezdecydowanie w kwestii wyborczej w podobnym stopniu wynika z braku rozeznania na scenie politycznej, co z jakichś dylematów natury politycznej. Co oczywiste, najmniej polityką interesują się osoby niewybierające się na wybory.

TABELA 1

Zainteresowanie polityką	Deklaracje wyborcze			
	Mający sprecyzowane preferencje	Niezdecydowani	Odmawiający odpowiedzi	Niewybierający się na wybory
	procentowanie w kolumnach			
Duże	27	10	15	4
Średnie	51	44	49	38
Nikłe lub żadne	22	46	36	58

Nie tylko mniejsze zainteresowanie polityką, ale także negatywna ocena bieżącej sytuacji politycznej w kraju wiąże się z większymi trudnościami przy podejmowaniu decyzji wyborczej i wyborze partii, na którą chciałoby się oddać swój głos w hipotetycznych wyborach. Niezdecydowani wyborcy częściej, niż osoby mające sprecyzowane sympatie partyjne, a nawet osoby niewybierające się na wybory, negatywnie oceniają aktualną sytuację w kraju. Wśród niezdecydowanych 68% uważa, sytuacja w naszym kraju zmierza w złym kierunku, wśród osób o sprecyzowanych preferencjach taki pogląd wyraża ponad połowa (54%). Co ciekawe, również badani odmawiający odpowiedzi podobnie często co niezdecydowani są zdania, że sytuacja w naszym kraju zmierza w złym kierunku.

TABELA 2

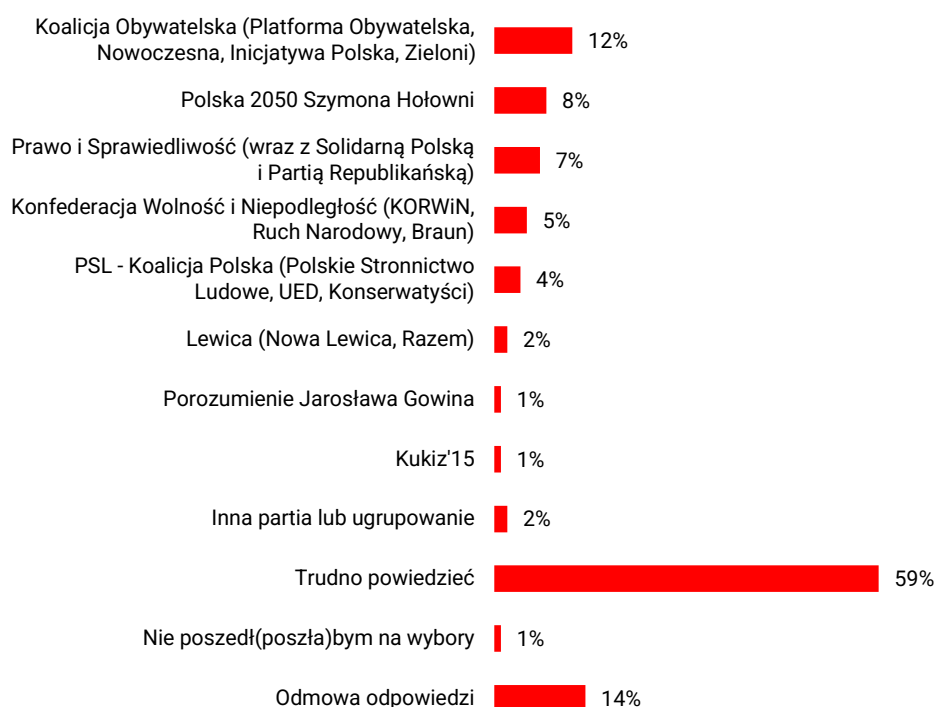
Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym, czy też złym kierunku	Deklaracje wyborcze			
	Mający sprecyzowane preferencje	Niezdecydowani	Odmawiający odpowiedzi	Niewybierający się na wybory
	procentowanie w kolumnach			
W dobrym	33	11	7	15
W złym	54	68	67	59
Trudno powiedzieć	13	21	16	24
Odmowa odpowiedzi	0	0	9	2

W lutym² tę grupę niezdecydowanych wyborców, którzy nie wiedzą, na które ugrupowanie by głosowali, a także odmawiających udzielenia odpowiedzi, zapytaliśmy raz jeszcze, ale nieco ogólniej – o to, które ugrupowania są im najbliższe i które ewentualnie braliby pod uwagę jako możliwy wybór, gdyby faktycznie już teraz doszło do głosowania. Badani mogli wskazać maksymalnie dwa ugrupowania.

CBOS

RYS. 1. Które ugrupowanie lub ugrupowania brał(a)by Pan(i) pod uwagę, gdyby wybory do Sejmu odbywały się już teraz?

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH, ALE NIEMAJĄCYCH SPRECYZOWANYCH PREFERENCJI PARTYJNYCH LUB ODMAWIAJĄCYCH UDZIELENIA ODPOWIEDZI (N=220)

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać maksymalnie dwa ugrupowania

Prawie trzy piąte spośród nich (59%) podtrzymało swoją wcześniejszą deklarację i mimo szerszego wachlarza możliwości stwierdziło, że w dalszym ciągu nie wiedzą, które ugrupowania ewentualnie uwzględniłoby w swych kalkulacjach. Kolejne 14% ponownie odmówiło odpowiedzi. Wśród pozostałych respondentów najwięcej głosów zyskały partie opozycyjne – Koalicja Obywatelska (12%) oraz Polska 2050 Szymona Hołowni (8%). Na trzecim miejscu znalazła się koalicja rządząca – Prawo i Sprawiedliwość wraz Solidarną Polską i Partią Republikańską (7%). Na mniej głosów niezdecydowanych wyborców mogłyby liczyć Konfederacja (5%) oraz PSL-Koalicja Polska (4%). Zupełnie nieliczni

² Zob. przypis 1.

byli wśród nich potencjalni zwolennicy Lewicy (2%), Porozumienia Jarosława Gowina oraz ugrupowania Kukiz'15 (po 1%) albo też jakichś innych ugrupowań (2%).

Ogólnie rzecz biorąc, niezdecydowani wyborcy w relatywnie nieco większym stopniu popierają partie opozycyjne, niż wyborcy o sprecyzowanych preferencjach partyjnych. Podobnie osoby odmawiające odpowiedzi w wyraźnie większym stopniu mogłyby ewentualnie być wyborcami opozycji niż koalicji rządzącej. Jednak w obu przypadkach zdecydowanie najczęstszym wyborem jest zdystansowanie się wobec obu stron politycznego frontu – zarówno rządzących, jak i opozycji. Ponad dwie trzecie niezdecydowanych wyborców (69%) politycznie nie utożsamia się ani z rządzącymi, ani z opozycją. Podobną deklarację wśród odmawiających odpowiedzi składa ponad połowa (56%).

TABELA 3

Czy Pan(i) zaliczył(a)by się raczej do sympatyków obozu rządzącego, czy też raczej do sympatyków opozycji?	Deklaracje wyborcze			
	Mający sprecyzowane preferencje	Niezdecydowani	Odmawiający odpowiedzi	Niewybierający się na wybory
	procentowanie w kolumnach			
Do sympatyków obozu rządzącego	37	9	2	14
Do sympatyków opozycji	29	17	14	5
Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	33	69	56	75
Trudno powiedzieć	1	4	7	4
Odmowa odpowiedzi	0	0	21	3

Wydaje się, że przed mogącą zmienić wiele także na naszej krajowej scenie politycznej agresją Rosji na Ukrainę wysokie odsetki niezdecydowanych wyborców, które odnotowaliśmy w ostatnich miesiącach, nie zapowiadały jednak wielkich zmian w układzie sił. Niezdecydowani wyborcy nieco częściej sympatyzowali z opozycją, niż rządzącymi i więcej było wśród nich potencjalnych zwolenników KO i Polski 2050, niż PiS – nie są to jednak duże różnice. Prawica wydaje się po prostu bardziej „sfokusowana” – skupiona na jednym ugrupowaniu, zaś lewica i centrum bardziej rozproszone, stąd ich wyborcom trudniej się zdecydować. Proporcje na korzyść opozycji są jeszcze wyraźniejsze wśród odmawiających odpowiedzi – z jakichś powodów zwolennicy opozycji częściej unikają ujawnienia swoich preferencji partyjnych. Wydaje się, że wyborcy niezdecydowani to w podobnej mierze osoby słabiej zorientowane i nieśledzące wydarzeń na scenie politycznej, co faktycznie wahające się między jakimiś partiami i niemogące się zdecydować, kogo wybrać. Niezdecydowanie idzie w parze także z bardziej krytyczną oceną bieżącej sytuacji: trudniej się zdecydować na poparcie jakiegoś ugrupowania, nawet opozycyjnego, jeśli uważa się, że sytuacja w kraju zmierza w złym kierunku.

Opracował

Krzysztof Pankowski